Digitálisan aláírta:
Bitskey Botond
Dátum: 2026.10.14
13:45:48 +02'00'

Budapest Főváros XII. kerület Hegyvidéki Önkormányzat
Visi Piroska
önkormányzati képviselő

A Képviselő-testület nyilvános ülésének anyaga
[2011. évi CLXXXIX. törvény 46. § (1) bekezdés]

Előterjesztés
a Képviselő-testület 2026. október 15-i rendkívüli ülésére

Tárgy: Az Egészséges utcák program keretében megvalósuló Böszörményi út fejlesztési projektben a meglévő és újonnan ültetendő fák gyökérzónájának, valamint a felette lévő vízáteresztő burkolatoknak a kialakítása

Tisztelt Képviselő-testület!

Előzmények

A Hegyvidéki Önkormányzat az Egészséges utcák program keretében mintegy 2,5 milliárd forint uniós támogatást nyert a Böszörményi út megújítására. A projekt koncepcióterve elkészült, a részletes tervezés folyamatban van.

Négy önkormányzati képviselő társammal 2026. október 2-án rendkívüli képviselő-testületi ülés összehívását kezdeményeztük, hogy a projekt állását a nyilvánosság előtt, szakértők és érintettek részvételével vitassuk meg. Jelen előterjesztés ehhez a napirendhez kapcsolódva konkrét döntési javaslatot tesz a Böszörményi út fáinak hosszú távú megmaradása érdekében.

A Böszörményi út a Hegyvidék főutcája. A megújítás évtizedekre meghatározza az utca képét. A most ültetett és megtartott fák akkor tudják betölteni a szerepüket (árnyékolás, hűtés, csapadékvíz-visszatartás, levegőminőség javítása), ha a burkolat alatt is megfelelő életteret kapnak.

Az előterjesztés indoka

A Böszörményi út fái esetében nem elég szépészeti vagy tüneti beavatkozás. A növénykazetták és a vízáteresztő burkolat önmagukban nem oldják meg a fák problémáit, és nem hoznak tartós eredményt: ha a burkolat alatt nincs elég átgyökeresíthető, szellőző és vizet tároló talaj, a fák a felújítás után is ugyanúgy szenvedni fognak. Valódi, klímareziliens megoldásra van szükség, amely hosszú távon biztosítja, hogy a fák egészségesen fejlődjenek, és hosszú életűek legyenek.

Egy egészséges, nagy lombkoronájú fa árnyékolása és párologtatása messze nagyobb hatással van a környezetére, mint néhány négyzetméter cserje vagy évelőágyás. A lombkorona árnyékot ad a járdának, a kerékpárútnak és a parkoló autóknak, a párologtatás pedig érezhetően hűti a levegőt a nyári hőségben. A projekt során ezért arra kell fókuszálni, hogy minél több fa nőhessen nagyra és élhessen hosszú ideig, nem pedig arra, hogy a terveken minél nagyobb területet lehessen zöld színnel jelölni.

A városi utcafák többsége nem az öregedés miatt pusztul el idő előtt, hanem azért, mert a gyökereknek nincs elég helyük. A hagyományos, kis fakorongba ültetett fa gyökerei a tömörített útalap alatt nem jutnak elég vízhez és oxigénhez. A fa ezért kis méretű marad, hamar legyengül, a gyökerek pedig a felszín felé törnek, és felemelik a járdát, a kerékpárutat és a szegélyeket.

A hegyvidékiek a saját szemükkel látják, hogy a Városháza téren és a Böszörményi úton a fák szenvednek: nem nőnek, elpusztulnak, és rendszeresen cserélni kell őket. A megújításnak olyan megoldást kell adnia,

amely valóban a jövőről és az élhető Böszörményi útról szól: nemcsak az átadás évében, hanem 50 év múlva is egészségesen zöldellő, árnyékot adó fákkal.

Jól ismert példa a Széll Kálmán tér felújítása. A Margit körúton a forgalmi sávok közé gyönyörű, előnevelt fákat ültettek, és bizonyára igyekeztek a lehető legjobb körülményeket biztosítani nekik. Akkor azonban még nem alkalmazták a Stockholm-módszert, a fák hagyományos módon kerültek a földbe. Ma már látszik rajtuk, hogy haldokolnak: évről évre egyre több ágvég szárad vissza, a lombkoronájuk egyre gyérebb. Ez is mutatja, hogy a nagy méretű, drága előnevelt fa sem marad életben, ha a gyökereinek nincs megfelelő élettere.

A gyökérzóna kialakítása nem versenyez a parkolással és a kerékpáros közlekedéssel, hiszen a Stockholm-réteg fölé parkolósáv és kerékpárút is építhető. A környezet többet nyer azzal, ha egy 10 négyzetméteres parkolóhely alatt átgyökeresíthető Stockholm-réteg húzódik, mint ha ugyanott a tömörödött talaj felső rétegébe ültetett cserjeágyás kerül. Egy 15–20 méter magasra növő, egészséges fa biológiai értéke és a környezetére gyakorolt hatása sokkal nagyobb, mint bármely cserje- vagy évelőágyé. A tervezés során a kerékpárút nyomvonalának és a parkolósáv kialakításának is meg kell felelnie ennek a célnak.

A **Stockholm Faültetési Rendszer** bevált, bizonyított választ a városi fák problémájára. A fák körül és a burkolatok alatt nagy hézagtérfogatú, kőzúzalékból és biokokszból (biochar) álló szerkezeti talajréteget alakítanak ki. Ez:
- teherbíró, ezért a járda, a kerékpárút és a parkolósáv építhető fölé;
- folyamatosan szellőzik, így a gyökerek oxigénhez jutnak;
- befogadja és tárolja a burkolatokról lefolyó csapadékvizet, ezzel öntözi a fákat és tehermentesíti a csatornahálózatot;
- lehetővé teszi, hogy a gyökerek a felszín helyett a mélyben terjedjenek, így később kevesebb burkolatkárral és javítási költséggel kell számolni.

Hasonló eredmény érhető el **gyökércellák** (moduláris, teherhordó szerkezetek, amelyek tömörítetlen talajt tartanak) alkalmazásával, illetve a két módszer kombinálásával. Mindkét megoldás lehetővé teszi, hogy a közművek a gyökérzónán keresztül vezethetők legyenek.

A módszer akkor hatékony, ha a gyökérzóna **összefüggő**, és a fasor teljes hosszában, megfelelő szélességben készül el. Egy fának hosszú távon jellemzően több tíz köbméter átgyökeresíthető talajtérfogatra van szüksége. Ezért javaslom, hogy a gyökérzóna ne csak a fakorongot, hanem lehetőség szerint 4 m szélességben a zöldsávot, a kerékpárutat és a parkolósávot is foglalja magában.

A gyökérzóna csak akkor működik, ha a csapadékvíz és a levegő a felszínről is eljut hozzá. Ezért a gyökérzóna feletti burkolatoknak a Stockholm-módszerhez ajánlott módon **víz- és légáteresztőnek** kell lenniük. A burkolat kiválasztásánál ugyanakkor a használat és a karbantartás szempontjai is döntőek:
- **A kerékpárúton vízáteresztő (porózus) aszfalt** javasolt. Sima, egyenletes felületet ad, ami a kerékpárosok kényelme és biztonsága szempontjából elengedhetetlen, és gépi úton takarítható.
- **A parkolósávban vízáteresztő térkő** javasolt. Bírja a gépjárművek terhelését, és egy esetleges közműjavítás után bontható és visszarakható, így a gyökérzóna sem sérül.

Az áteresztő burkolatok hosszú távú működéséhez rendszeres, szakszerű karbantartás szükséges: időszakos mosó-szívó tisztítás az eltömődés ellen, valamint olyan téli síkosságmentesítés, amely nem tömíti el a pórusokat (homokszórás helyett más megoldás). Ezt a projekt üzemeltetési tervében rögzíteni kell.

A kialakítás költségei a projekt egészéhez képest mérsékeltek, és a burkolatok későbbi javításának elmaradásával, valamint a fák hosszabb élettartamával megtérülnek. A megoldás illeszkedik az Egészséges utcák program céljaihoz, különösen a klímaalkalmazkodáshoz és a csapadékvíz helyben tartásához.

Ha a gyökérzóna és a vízáteresztő burkolatok kialakítása miatt a projekt költségei meghaladhatják az elnyert mintegy 2,5 milliárd forint támogatást, ebben az esetben a hiányzó forrást az önkormányzatnak kell biztosítania. A fák hosszú távú megmaradása olyan érték, amely ezt indokolja, ezért javaslom, hogy a Képviselő-testület már most rögzítse: a szükséges többletforrást a fejlesztési céltartalékból biztosítja.

A döntés most időszerű, mert a gyökérzóna kialakítását a tervezés korai szakaszában kell beépíteni a tervekbe és a közbeszerzési dokumentumokba. Utólag, az elkészült burkolatok alatt már nem valósítható meg.

Kérem a Tisztelt Képviselő-testületet, hogy az előterjesztést megtárgyalni és az alábbi határozati javaslatot elfogadni szíveskedjen.

Határozati javaslat:

Budapest Főváros XII. kerület Hegyvidéki Önkormányzat Képviselő-testülete

1. kinyilvánítja, hogy az Egészséges utcák program keretében megvalósuló Böszörményi út fejlesztési projektben a cél az, hogy a fasorok és a szoliter fák – a megtartandó és az új ültetésű fák – környezetében minél szélesebb sávban, lehetőség szerint 4 méter szélességben, a zöldsávok, a kerékpárút és a parkolósáv alatt is Stockholm Faültetési Rendszer vagy azzal egyenértékű rendszer valósuljon meg, a karbantartási szempontokat is figyelembe vevő víz- és légáteresztő felszíni burkolattal, a gyökerek hosszú távú víz- és oxigénellátása érdekében. Felkéri a polgármestert, hogy ezt a tervezési programban, a tervezői szerződésben és a közbeszerzési eljárásban – ha az eljárás már megindult, kiegészítő eljárással – érvényesítse;

Felelős: polgármester
Határidő: az 1. pont tekintetében azonnal, de legkésőbb a közbeszerzési eljárás megindítása előtt, a 2. pont tekintetében a költségbecslés elkészültét követő első rendes ülés

(Döntéshozatal módja: egyszerű többség)

Budapest Hegyvidék, 2026. október 14.

Visi Piroska s. k.
önkormányzati képviselő

Láttam:

dr. Bitskey Botond s. k.
jegyző